

Секція: Гроші, фінанси і кредит.

*Добровольська О.В.
к.е.н., доцент кафедри фінансів
Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету
м. Дніпропетровськ, Україна*

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ СТРИМУЮТЬ РОЗВИТОК КООПЕРАЦІЇ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Основними «базовими» проблемами, які стримують розвиток кооперації в сільській місцевості, є:

1. Нерегульованість чинного законодавства у сфері сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, зокрема невідповідність Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» нормам Цивільного і Господарського кодексів України та Закону України «Про кооперацію» [2], що на практиці призводить до значних непорозумінь та створює додаткові перешкоди на шляху формування і розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. У законі «Про кооперацію» допущено ряд інших неточностей і неоднозначних трактувань. Наприклад, у статті 2 Закону України «Про кооперацію» представлено визначення терміна «членський внесок», що це є «грошовий неповоротний внесок, який періодично сплачується членом кооперативного об'єднання для забезпечення поточної діяльності кооперативного об'єднання». Статтею 19 цього ж Закону визначено, що джерелами формування майна кооперативу є «вступні, членські та цільові внески його членів, паї та додаткові паї». Разом з тим потребують доопрацювання та внесення уточнень в Зразковий статут сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу з питань створення та організації його господарської діяльності.

2. Протягом багатьох років не врегульовано податковий статус сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у відповідності до специфічної економічної природи їхньої діяльності. Зокрема, не вирішено, в кінцевому результаті статус сільськогосподарського обслуговуючого

кооперативу як неприбуткової організації. Обслуговуючі кооперативи, здійснюючи обслуговування членів кооперативу, забезпечують виконання окремих технологічних операцій сільськогосподарського виробництва (обробіток ґрунту, зберігання продукції, її пакування, транспортування, тощо) і при цьому не ставлять за мету отримання прибутку, лише забезпечують прибуткову діяльність своїх членів сільськогосподарських товаровиробників. По суті, сільськогосподарський обслуговуючий кооператив можна розглядати як окремий госпрозрахунковий підрозділ сільськогосподарського підприємства або групи таких підприємств (фермерських, особистих селянських господарств), які об'єднали свої ресурси для створення спільного механізованого загону, потужностей для зберігання та пакування сільськогосподарської продукції, її дореалізаційної підготовки та ряду інших технологічних операцій. Статус сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу як неприбуткової організації є обґрунтованим, якщо розглядати кооператив як «продовження» сільськогосподарської діяльності його членів, створене для забезпечення ефективної роботи цих господарств, а не для отримання прибутків, як це мають за мету звичайні підприємства. Кошти, отримані від надання послуг у сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах, розподіляються між його членами пропорційно їхньої участі у господарській діяльності як кооперативні виплати (надбавки до цін реалізації продукції або знижки на ціни постачання або послуг). Особливо складною проблемою є законодавча неврегульованість оподаткування господарської діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у частині податку на додану вартість (ПДВ). Найбільші проблеми виникають при оподаткуванні ПДВ вартості послуг, які надаються членам кооперативу - власникам особистих селянських господарств із реалізації виробленої ними сільськогосподарської продукції.

3. Важливою умовою розвитку постачальницько-збутових кооперативів є можливість та економічна доцільність формування прозорих каналів збуту вирощеної сільськогосподарської продукції. Проте, нині

налагодити ефективну систему послуг зі збуту сільськогосподарської продукції через сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи заважає діюча норма Податкового Кодексу України розділ 5 «Податок на додану вартість», яка передбачає нарахування цього податку на повну вартість прийнятої у сільськогосподарських товаровиробників продукції, що різко збільшує ціну і робить цю продукцію неконкурентоспроможною.

4. Департаменту фінансово-кредитної та податкової політики провести роботу щодо організації кредитних ліній для підтримки становлення і розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, розробити пропозиції до проекту Податкового кодексу та інших нормативно-правових актів щодо можливості надання фінансової допомоги сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам на пільгових засадах, внести пропозиції Кабінету Міністрів України про виділення з Державного бюджету України фінансування для підтримки становлення і розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

5. Департаменту міжнародної інтеграції, інвестиційної політики та розвитку аграрного бізнесу організувати надання міжнародної технічної допомоги для становлення і розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

6. Департаменту розвитку підприємництва та інфраструктури сільськогосподарських ринків, Департаменту фінансово-кредитної політики разом з Національною спілкою сільськогосподарських кооперативів України внести пропозиції Кабінету Міністрів України про створення «Фонду становлення і розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів».

Отже, перспективи розвитку існують у сільськогосподарській обслуговуючій кооперації, яка є ключовим механізмом самоорганізації сільських товаровиробників, захисту невеликих селянських, фермерських господарств від недобросовісних посередницьких структур та залежності від них. Такий вид кооперації сприяє:

- підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва завдяки оптимізації витрат товаровиробників на придбання засобів виробництва, проведення окремих технологічних операцій, здійснення маркетингових досліджень, а також збільшення прибутку від реалізації продукції;

- розширенню доступу сільськогосподарських товаровиробників, особливо особистих селянських та фермерських господарств, до агросервісних послуг;

- удосконаленню для сільськогосподарських товаровиробників процесу реалізації продукції, більш ефективному використанню каналів збуту, досягненню міцних позицій на ринку, адаптації до ринкових умов;

- створенню додаткових робочих місць у сільській місцевості, поліпшенню соціального захисту сільського населення, підвищенню рівня життя на селі.

Список використаної літератури:

1. Господарських кодексів України: станом на 14 жовтня 2014 року [Електронний ресурс] N 1701-VII, ОВУ, 2014 р., N 87. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Закону України «Про кооперацію» / Відомості Верховної Ради. - 2004. - № 5. – С. 11-45.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / К.: ДП «ІВЦ ДПА України», 2010. – 336 с. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Цивільного кодексів України: станом на 3 вересня 2014 р. [Електронний ресурс] / Центр учбової літератури, 2014. - 318 с. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>